

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2000
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ –
ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντίνος Θεοτόκης, Η τιμή και το χρήμα (απόσπασμα)

(Σύνδεση με τα προηγούμενα)

Η σιόρα Επιστήμη δέχεται την επίσκεψη τον θείου του Αντρέα. Της ζητάει 1.000 τάλαρα για προίκα. Αυτή επιμένει ότι μόνο 300 μπορεί να δώσει. Ο Αντρέας, όταν μαθαίνει την τελική απάντηση της, αποφασίζει να δουλέψει, για να ξεχρεώσει το σπίτι, που πρόκειται να πουληθεί. Εγκαταλείπει στο σπίτι τη Ρήνη, που είναι έγκυος, ψαρεύει και πουλάει τα ψάρια στην αγορά. Εκεί τον βρήκε η σιόρα Επιστήμη, και του ζητάει να συζητήσουν. Αυτός δε δέχεται και τη διώχνει. Στην απελπισία της αρπάζει ένα μαχαίρι και τον χτυπάει σκληρά στο μπράτσο. Ενώ την πιάνουν οι αστυνομικοί, λέει του Αντρέα:

«Μη μου χάσεις το σπίτι μου. Πάρ' το κλειδί του κομού και σύρε να σου τα δώκει όλα όσα έχω ο άντρας μου· όλα· μόνο διαφέντεψε με στο δικαστήριο. Ανάθεμα τα τα τάλαρα!»

Ο Αντρέας, που η πληγή του είναι επιπόλαιη, τρέχει χαρούμενος στο σπίτι του. Δε βρίσκει τη Ρήνη. Παγαίνει έπειτα στο σπίτι της και της λέει τα νέα.

διαφεντεύω· υπερασπίζομαι

[Ανάθεμα τα τα τάλαρα]

Εκείνη κοιτάξε πονεμένη τα αδέρφια της, εκατέβασε το βλέφαρο και δεν του αποκρίθηκε.

«Γιατί δε χαίρεσαι;» την ερώτησε.

Κι αυτήν τη στιγμή εμπήκε στο σπίτι ο γέροντας ο Τρίνκουλος. Έτρεμε όλος, αχνός, λιγνός, φοβισμένος, με μάτια που το κρασί από τόσα χρόνια του τ'ά'χε θολώσει. Μα τώρα ήταν ξενέρωτος κι εδάκρυζε. Είχε ακούσει τα τελευταία τα λόγια του Αντρέα κι αγκάλιασε μ'αγάπη τη θυγατέρα του. Κι εκεί δεν εμπόρεσε πλια να βαστάξει. Ένα αναφιλητό βαρύ βαρύ του ετίναξε τα στήθη κι εμούγκρισε για να μην ξεφωνίσει το κλάμα.

Κι ο Αντρέας στενοχωρημένος κοιτάζε τα δυο πλάσματα, που αγαπιόνταν, που υπόφερναν εξαιτίας του και που τώρα δεν εμιλούσαν.

Τέλος ο πατέρας της είπε, σφίγγοντας την στην αγκαλιά του: «Σ' δυστύχεψε!" ,εν είπε ποιος. Ο νους του ήταν ίσως για τη γυναίκα του, μα ο Αντρέας ενόμισε πως τα λόγια τον εχτυπούσαν εκείνον, κι είπε: «Έφταιξα· μα τώρα

εδιορθωθήκανε όλα. Την Κυριακή βάζω στεφάνι. Εδώ τα κλειδιά του κομού· είπε να μου τα δώσεις τα χίλια».

«Και ξαναγοράζεις» του 'πε η Ρήνη πικρά «και την αγάπη; /, τι έκαμες!» Κι εβάλθηκε να κλαίει.

«Την αγάπη;» ερώτησε αχνίζοντας· «και δεν την έχω;»

«Όχι!» του αποκρίθηκε «όχι! για λίγα χρήματα ήσουν έτοιμος να με πουλήσεις και χωρίς αυτά δε μ' έπαιρνες· πάει τώρα η αγάπη. Επέταξε το πουλί!»

«θα ξανάρθει» της απολογήθηκε λυπημένος, «στη ζεστή τη φωλιά του. Η ζωή μας θα' ναι παράδεισος!»

«Όχι!» του 'πε· «έπειτα απ' ό,τι έκαμες όχι! κι α σ' αγαπούσα, δε θα ερχόμουν μαζί σου. Είμαι δουλεύτρα· ποιόνε έχω ανάγκη;» Και σε μια στιγμή ξακολούθησε: «Γιατί ν' αδικηθούν τα αδέρφια μου;»

«Σ' εδυστύχεψε!» είπε πάλι πικρά ο πατέρας, που τώρα ήταν ξενέρωτος. «Γιατί να μην τα δώσει από την αρχή όπως τση το 'πα; Ανάθεμα τα τα τάλαρα!»

«Πάμε!» είπε ο Αντρέας.

«Όχι!» του 'πε μ' απόφαση· «εδώ είναι ο χωρισμός μας· θα πάω σε ξένα μέρη, σε ξένον κόσμο, σ' άλλους τόπους· θα δουλέψω για με και για να κουναρήσω το παιδί που θα γεννηθεί. Θα μου δώσει η μάνα γράμματα για να 'βρω αλλού εργασία· θα τα πάρει από τες κυράδες της. Όχι, δεν έρχομαι! Είμαι δουλεύτρα· ποιόνε έχω ανάγκη;» Κι έπειτα από μια στιγμή σα ν' απαντούσε σε κάποια της σκέψη εξαναφώνασε: «,εν έρχομαι, δεν έρχομαι!». Ο Αντρέας την κοιτάξε ξεταστικά κι εκατάλαβε πως όλα τα λόγια θα 'ταν χαμένα.

«Ανάθεμα τα τα τάλαρα!» εφώνασε πάλι απελπισμένος. «Πάει η ευτυχία μου!» Κι εβγήκε στο δρόμο.

κουναρώ· μεγαλώνω, αναθρέφω

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Το διήγημα «Η τιμή και το χρήμα» ανήκει στη δεύτερη φάση της συγγραφικής δημιουργίας του Κ. Θεοτόκη. Ποιον κοινωνικό προβληματισμό προβάλλει ο συγγραφέας στα έργα της φάσης αυτής, όπως φαίνεται από το απόσπασμα που σας δόθηκε;

Μονάδες 15

2. Ποιους αφηγηματικούς τρόπους χρησιμοποιεί ο Κ. Θεοτόκης στο κείμενο αυτό και τι επιτυγχάνει με καθένα από αυτούς;

Μονάδες 20

3. «Τινάζοντας από πάνω της όλες τις κοινωνικές προκαταλήψεις η νεαρή ηρωίδα (η Ρήνη) απελευθερώνεται κοινωνικά και ηθικά» (Γ.,. Πογονός). Πώς επαληθεύεται η άποψη αυτή με βάση το απόσπασμα του Κ. Θεοτόκη;

Μονάδες 20

4. Ποιοι λόγοι ωθούν καθένα από τους δυο άντρες στο απόσπασμα του Κ. Θεοτόκη να αναφωνήσει τη φράση: «Ανάθεμα τα τα τάλαρα!»; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε δυο παραγράφους.

Μονάδες 25

5. Σε τι διαφέρει η συμπεριφορά της νεαρής ηρωίδας του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, στο απόσπασμα που σας δίνεται παρακάτω, από τη συμπεριφορά της Ρήνης στο κείμενο του Κ. Θεοτόκη;

Κωνσταντίνος Χατζόπουλος,
Ο Πύργος του Ακροποτάμου (απόσπασμα)

Η Φρόσω του Κρασιά τα πλούτη του αγαπητικού δεν τα λογάριασε ολότελα, ούτε και τα ήξερε την πρώτη αρχή, όταν τον αντίκρισε κάτω από το μπαλκόνι του επαρχείου ένα δειλινό. Τα μάτια του είδε μόνο που την κοιτάζανε παράξενα, τα μαγουλά της θυμάται που ξανάψανε και το γιασεμί που μοσκοβολούσε από την αυλή. Τίποτες άλλο, τίποτες άλλο. Τα πλούτη η μάνα τής τα θύμιζε κατόπι, εκείνη της πρωτάνοιξε τα μάτια στο ισοφάρισμά τους με το φτωχό σόι του Κρασιά. Κι αλήθεια τη συμβούλεψε, τη φοβέριζε, την έδειρε κιόλας, μ' από τ' άλλο μέρος της έβαλε και το πρώτο κοκκινάδι στα μάγουλα, της έκοψε τα πρώτα σγουρά στο μέτωπο και τη μάλωσε να μη βγει άλλη φορά όξω στο μπαλκόνι αχτένιστη κι ανάλλαγη, όπως συγύριζε το σπίτι. Αυτή στην αρχή πετιότανε κει, σα μάντευε το πέρασμα του νιου, δίχως να το θέλει, δίχως να το νιώθει. Ύστερα βέβαια άλλαξε κι αυτή, χόρεψε όπως της λαλούσαν όλοι γύρω της, όπως τη δασκαλεύανε προεστές και φιλενάδες, ύστερα ξύπνησε μέσα της κι αυτής η φυσική έννοια, που έχει κάθε κόρη δίχως προίκα, πώς να σιγουρευτεί. Και σιγουρεύτηκε καλά. Αν σιγουρευόταν αλλιώς, αν το δόκανο έπιανε τα πλούτη, τότε θα' ταν όλα καλά καμωμένα, όλοι θα της κάναν τόπο να περάσει. Τώρα όμως...

Μονάδες 20

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ